

שבת ואהבתם את הגר

כי בנו הם בחרו מכל העמים

דף מקורות

גרים, שהיא מיוחד בבית דין לקבלם ולא לדחותם. וכמו שאמר ביבמות החולץ [מ"ז:] מלין אותו מיד, משום דאשתהוי מצוה לא משהינן... **אם כן קבלת גרים לבית דין מצוה היא** ... ואם כן ראוי הוא שתבוא במנין פרטי. ואיני יודע על איזו מצוה נסמך אותה אם אינה נמנית מצוה מיוחדת... **ואפילו נכניס כל הדינין במצוה אחת כמו שהוא דעתי מצוה זו ראוייה להננות מיוחדת.**

פירוש ספר המצוות לגר"י פערלא, עשה י"ט
"ולדעתי יש לומר בפשיטות דלדעת מוני המצוות היא (מצוות קבלת גרים) **נסמכת על מצות אהבת ה'.** וכמבואר בספרי (פרשת ואתחנן פיסקא ל"ב) ואהבת את ה' א-להיך אהבהו על כל הבריות כאברהם אביך. שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן וכו'. **מלמד שהיה אברהם אבינו מגייר ומכניס תחת כנפי השכינה** עיין שם.

האם יש להקל או להחמיר בקבלת גרים?

סנהדרין דף צט עמוד ב
תמנע בת מלכים הוא, דכתיב אלוף לוטן אלוף תמנע. וכל אלף - מלכותא בלא תאגא היא. בעיא לאיגורי, באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קב' לזה, הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו. אמרה: מוטב תהא שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת. נפק מינה עמלק, דצערניהו ליש' ראל. מאי טעמא - דלא איבעי להו לרחקה.

רב אליהו גוטמכר (שו"ת רב ליהו גוטמאכר סימן פז)

[אם] יש לנו לשפוט היכא שיש ספק אם עושה לשלם שמים או לא כגון האי שלפנינו, שיש לכל בעל הוראה יותר לצדד לקבלו מלדחקו ... דיש יותר אחריות בדחייה ממה שיש בקבלה אם הוא שלא כדין. דנחזי אנו, אם מטעה אותו שאמר שהוא לשלם שמים והוא שקר וע"ז קבלנו אותו, מה הרעש הגדול, הא מבואר ביבמות כד ובשולחן ערוך ס"ס רס"ח שגם אם ודאי לא היה לשלם שמים וגם אם הב"ד ידעו זאת ועברו וקבלו הוא גר גמור לכל דיניו ... ואמנם אם נשפטה לאידך צד אם אין מאמינים אותו ודוחים אותו ובאמת הוא גר צדק ויש לו הארה קדושה באיזה זכות להיות גר גמור ולבנות בתים נאמנים בישראל, **כמו העובדה דתמנע**, עד כמה המכשול הזה מגיע ... אם כן החאריות שיבטל נפש טוב, יותר סכנה מסכנה זו לקבל אינו ראוי, לכן בודאי יש להקל...

למה יש מצוות מיוחדת לאהוב את הגרים?

הרב דוד לוצאטו (שד"ל) ויקרא פרק יט פסוק לד

ואהבת לו כמוך: הגוים הקדמונים לא היו אוהבים רק את בני עמם, ולא היתה הונאת הנכרים נתעבת בעיניהם, לפיכך אמר כאן ואהבת לו כמוך, התנהג עמו כמו שתחפוץ שיהגו אחרים עמך אם היית גר, והוא על דרך מה שכתבתי למעלה (פסוק י"ח) על ואהבת לרעך כמוך.

ספר החינוך פרשת עקב מצוה תלא

ויש לנו ללמוד מן המצוה היקרה הזאת לרחם על אדם שהוא בעיר שאינה ארץ מולדתו ומקום משי' פחת אבותיו, ולא נעביר עליו הדרך במצאנו אותו יחידי ורחקו מעליו עוזריו, כמו שאנו רואים שה' תורה תזהירנו לרחם על כל מי שצריך עזר, ועם המדות הללו נזכה להיות מרוחמים מהשם יתברך, וברכות שמים ינוחו על ראשנו. והכתוב רמז טעם הציווי באמרו כי גרים הייתם בארץ מצרים, הזכיר לנו שכבר נכנינו בצער הגדול ההוא שיש לכל איש הרואה את עצמו בתוך אנשים זרים ובארץ נכריה, ובזכרנו גודל דאגת הלב שיש בדבר וכי כבר עבר עלינו והשם בחסדיו הוציאנו משם, יכמרו רחמינו על כל אדם שהוא כן.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה רז

והמצוה הר"ז היא שצונו לאהוב את הגרים והוא אמרו ית' (עקב י) ואהבתם את הגר, ואף על פי שהיה נכלל בזה עם ישראל באמרו ואהבת לרעך כמוך, לפי שזה הגר גר צדק, **אבל בעבור שנכנס בתורתנו הוסיף לו האל אהבה וייחד לו מצוה נוספת** כמו שעשה באזהרה באונאתו שאמר ולא תונו איש את עמיתו (בהר) ואמר (משפטי' כב) וגר לא תונה והתבאר מלשון הגמ' (ב"מ נט ב) שחייבין על אונאת הגר משום לא תונו איש את עמיתו ומשום וגר לא תונה [על"ת רנ - ג]. כן גם כן אנו חייבין באהבתו משום ואהבת לרעך כמוך ומשום ואהבתם את הגר.

הרב שמשון רפאל הירש, דברים (פרשת עקב) פרק י פסוק יט

השוויון בפני החוק והאהבה שיששראל מתייחסים בה אל הגר מאפיינים את העם ואת הארץ כעם ה' וכארץ ה'. בחוגים אחרים מעמד האדם תלוי במורצאו וברכושיו, ואילו בעם ה' ובארץ ה' רק אנושיות טהורה הנכנת לה' קובעת את מעמד האדם:

האם יש מצווה לקבל גרים?

רשב"ץ בספר זהר הרקיע כח

ואני תמה למה לא הכניסו בכלל המצוות קבלת

מה הם המקורות בתורה ובהלכה למצוות "אהבת הגר"?

דברים (פרשת עקב) פרק י פסוק יט

ואהבתם, את-הגר: כי-גרים הייתם, בארץ מצרים.

ויקרא (פרשת קדושים) פרק יט פסוק לד

בארץ מקום יהיה לכם הגר הגר אתכם, ואהבת לו כמוך--כי-גרים הייתם, בארץ מצרים אני, יהיה אליהם.

שמות (פרשת משפטים) פרק כב פסוק כ

וגר לא-תונה, ולא תלחצנו: כי-גרים הייתם, בארץ מצרים.

משנה, בבא מציעא, ד, י

כשם שאנאה במקח וממכר, כך אנאה בדברים. לא יאמר לו בכמה חפץ זה, והוא אינו רוצה ליקח. אם היה בעל תשובה, לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. אם הוא בן גרים, לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך, שנאמר (שמות כב, כ) וגר לא תונה ולא תלחצנו.

בבא מציעא דף נט עמוד ב

תנו רבנן: המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין, והלוחצו עובר בשנים. ... רבי אליעזר הגדול אומר: מפני מה הזהירה תורה בשלשים וששה מקומות, ואמרי לה בארבעים וששה מקומות בגר - מפני שסורו רע. מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים? רבי נתן אומר: מום שבך אל תאמר לחברך.

מה היחס בין מצוות "ואהבת לרעך" למצוות "ואהבתם את הגר"?

ספר החינוך פרשת עקב מצוה תלא

שנצטוונו לאהוב הגרים, כלומר שנזהר שלא לצער אותם בשום דבר, אבל נעשה להם טובה וגמול אותם חסד כפי הראוי והיכולת... **ואף על פי שיכ' ללוחצו כמו כן הציווי בישראל, שנאמר עליו ואהבת לרעך [מצוה רמ"ג], שהרי גר צדק בכלל רעך הוא, הוסיף לנו השם בו מצוה מיוחדת לו באהבתו.**

רמב"ם הלכות דעות פרק ו הלכה ג - ד

מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מיש' ראל כגופו שנאמר ואהבת לרעך כמוך...

אהבת הגר שבא ונכנס תחת כנפי השכינה שתי מצוות עשה, אחת מפני שהוא בכלל ריעים ואחת מפני שהוא גר והתורה אמרה ואהבתם את הגר, צוה על אהבת הגר כמו שצוה על אהבת עצמו שנא' מר ואהבת את ה' א-להיך, הקדוש ברוך הוא עצמו אוהב גרים שנאמר ואוהב גר.